

**CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE  
DECIZIE**

**25 aprilie 2024**

**mun. Chișinău**

Curtea Supremă de Justiție,  
completul de judecată în componența:  
Președinte – Talpă Boris,  
Judecători – Daguța Sergiu, Eremciuc Ghenadie,

a judecat, fără citarea părților, recursul declarat de către avocatul Țurcan Natalia în numele inculpatului Tonciu Ilie, prin care solicită casarea deciziei din 20 decembrie 2022 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, în cauza penală privindu-l pe

**Tonciu Ilie XXXXX**, născut la XXXXX,  
originar și domiciliat în XXXXX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 06.09.2012 – 09.06.2017 (prima instanță);
2. 05.07.2017 – 22.11.2018 (instanța de apel);
3. 07.02.2019 – 06.08.2019 (instanța de recurs);
4. 05.09.2019 – 20.12.2022 (instanța de apel);
5. 18.05.2023 – 25.04.2024 (instanța de recurs).

Asupra recursului în cauză, în baza materialelor din dosar, completul de judecată a Curții Supreme de Justiție,

**A C O N S T A T A T:**

**1.** Prin sentința din 09 iunie 2017 a Judecătoriei Cahul (sediul Central), a fost încetat procesul penal în privința lui Tonciu Ilie pe învinuirea în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal, pe motiv că există o hotărâre a organului de urmărire penală de încetare a urmăririi penale.

Tonciu Ilie a fost achitat de sub învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

Totodată, acțiunea civilă a fost lăsată fără examinare și s-a soluționat chestiunea cu privire la corpurile delictive.

**1.1.** Pentru a pronunța sentința prima instanță a constatat că:

**1.1.1.** De către organul de urmărire penală Tonciu Ilie este învinuit de faptul că, la data de 19 mai 2012, aproximativ la ora 12:30, aflându-se la domiciliul lui Munteanu Nicolai, XXXXX, locuitor al satului XXXXX, în procesul unei certe, cu scopul cauzării vătămarilor intenționate grave, i-a aplicat ultimului multiple lovituri peste cap și alte regiuni ale corpului cu mâinile, picioarele, în urma leziunilor corporale primite la data de 15 iunie 2012, Munteanu Nicolai a decedat. Conform

raportului de expertiză medico-legală nr.138 din 15 iunie 2012, moartea lui Munteanu Nicolai a survenit în rezultatul hemoragiilor secundare în trunchiul cerebral, ca rezultat a traumei cranio-cerebrale închise, s-a depistat: trauma cranio-cerebrală închisă, cu hematom subdoral pe stânga (50 ml), operat clinic (aproximativ 120 ml), hemoragii intracerebrale, hemoragii în trunchiul cerebral, excoriații pe față și fractura oaselor nazale (conform documentelor medicale), ce au fost produse în urma acțiunii traumatice cu obiect(e) contondent(e) dur(e), nu contravin cu timpul și circumstanțele indicate, au legătură causală directă cu cauza decesului, prezintă pericol pentru viață și în conformitate cu acest criteriu se califică în ansamblu ca vătămare corporală gravă.

Prima instanță a reținut că de către organul de urmărire penală, acțiunile lui Tonciu Ilie au fost calificate în baza art. 151 alin. (4) Cod penal, vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, care este periculoasă pentru viață, vătămare care a provocat decesul victimei.

**1.1.2.** De către organul de urmărire penală Tonciu Ilie este învinuit de faptul că, la data de 12 aprilie 2009, aproximativ la ora 10:00, urmărind scopul de a intra în raport sexual cu XXXXX a urcat-o pe ultima în autoturismul său de model "Mercedes Benz 1400", număr de înmatriculare XXXXX, cu care s-a deplasat într-o pădurice de la marginea XXXXX, unde aplicându-i câteva lovituri lui XXXXX cu mâinile în regiunea capului i-a înfrânt rezistența opusă și a întreținut cu ea, contrar voinței ei, un raport sexual în formă naturală.

Prima instanță a reținut că acțiunile lui Tonciu Ilie au fost calificate în baza art. 171 alin. (1) Cod penal, violul, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică a persoanei.

**1.1.3.** Tot el, este învinuit de faptul că, la data de 12 aprilie 2009, aproximativ la ora 10:00, urmărind scopul de a-și satisface pofta sexuală în formă perversă cu XXXXX, aflându-se în autoturismul său de model "Mercedes Benz 100", cu n/î XXXXX, lângă o pădurice de la marginea XXXXX, aplicându-i câteva lovituri acesteia cu mâinile în regiunea capului, i-a înfrânt rezistența opusă și a întreținut cu ea, contrar voinței ei un raport sexual în formă perversă(orală).

Prima instanță a reținut că de către organul de urmărire penală acțiunile lui Tonciu Ilie au fost încadrate în baza art. 172 alin. (1) Cod penal, satisfacerea poftei sexuale în formă perversă, săvârșită prin constrângere fizică și psihică a persoanei.

**2.** Sentința primei instanțe a fost contestată cu *apel* de către procuror, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul Tonciu Ilie să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute de:

- art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal, cu încetarea procesului penal în privința acestuia în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală;

- art. 151 alin. (4) Cod penal, cu aplicarea unei pedepse de 10 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis.

Să fie admisă parțial acțiunea civilă înaintată de partea vătămată XXXXX, cu dispunerea încasării prejudiciului moral, iar în partea cheltuielilor de judecată, acțiunea civilă să fie admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

Procesul civil privind acțiunea civilă înaintată de succesorul părții vătămate, Munteanu Ana să fie încetat în legătură cu renunțarea reclamantului la acțiune.

**2.1.** În argumentarea apelului, apelantul a invocat că:

- în partea încetării procesului penal în privința lui Tonciu Ilie învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal, a reținut prevederile hotărârii Curții Constituționale, nr.12 din 14 mai 2015, prin care a fost declarat neconstituțional art. 287 alin. (1) al Codului de procedură penală, însă în conformitate cu prevederile art. 140 alin.(1) al Constituției Republicii Moldova, legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale. Deci, la momentul emiterii ordonanței Procurorului raionului Cahul, Tomița Mihail, din 12 septembrie 2011, norma de procedură penală, prevăzută de art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, era în vigoare și constituțională;

- conform art. 3 alin. (1) Cod de procedură penală, în desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale;

- în accepția greșită a instanței de judecată, examinarea de către judecătorul de instrucție a plângerii împotriva ordonanței de încetare a urmăririi penale este ilegală, în pofida faptului că legislația procesual-penală stabilește un control judiciar al procedurii prejudiciare, iar examinarea de către procuror a plângerilor împotriva ordonanțelor de clasare a procesului penal și implicit anularea lor, face parte din acest sistem de control judiciar;

- ordonanța din 12 septembrie 2021, prin care a fost anulată ordonanța de încetare a urmăririi penale în cauza penală nr. 20091501198 din 05 august 2011, nu a fost atacată de către părțile interesate, iar conform art. 251 alin. (4) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale atrage nulitatea actului dacă a fost invocată în cursul efectuării acțiunii – când partea este prezentă sau la terminarea urmăririi penale, când partea ia cunoștință de materialele dosarului;

- sentința primei instanțe nu conține nici o analiză a probelor acuzării și nici o motivare de ce instanța de judecată respinge aceste probe și din ce cauză pune la baza sentinței de achitare probele prezentate de către apărare. Instanța de judecată s-a limitat doar la concluzia că, declarațiile succesorului părții vătămate Munteanu Ana și ale martorilor Saraianu Olga, Saraianu Natalia, Tonciu Maria, XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX și XXXXX, nu demonstrează vinovăția inculpatului de comiterea infracțiunii incriminate, fără a intra în esența acestor declarații;

- comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal, este probată prin declarațiile lui Ursu Aliona, care a fost martor ocular al maltratării lui Munteanu Nicolae și a relatat detaliat acțiunile inculpatului, care au dus la decesul părții vătămate, însă, prima instanță nu a făcut analiza acestor declarații importante, care urmau să fie puse la baza condamnării lui Tonciu Ilie;

- este stranie excluderea din calitatea de probe a rapoartelor de expertiză nr. 165/d din 02 august 2012 și nr.138 din 16 august 2012, care demonstrează existența vătămarilor corporale grave la partea vătămată, arată mecanismul cauzării lor și indică că anume în urma acestor vătămări a survenit decesul acestuia;

- este neconcludentă afirmația instanței despre neverificarea versiunii de maltratare a părții vătămate de către Pancu Alexandru, deoarece această versiune a fost verificată în instanța de judecată. În acest sens, la demersul părții apărării au fost audiați martori care au relatat că, la data de 16, 17 mai 2012 partea vătămată a fost

maltrată de către Pancu Alexandru și după bătaie a plecat acasă. Astfel, este evident că decesul părții vătămate nu putea să survină în urma maltratării sale de către Pancu Alexandru, deoarece vătămrile grave, cauzatoare de moarte, au fost cauzate mai târziu, după cum indică expertizele medico-legale;

- este neînțeleasă concluzia instanței, de achitare a inculpatului *din lipsa existenței faptei infracțiunii*, întrucât această concluzie nu este argumentată detaliat, nefiind clar ce a avut în vedere instanța la expunerea acestei concluzii, însă, probele prezentate în ședința de judecată combat cu vehemență această concluzie, deoarece s-a stabilit cu certitudine că părții vătămate i-au fost cauzate vătămări corporale grave, în urma cărora el a decedat, din care considerente *faptul infracțiunii există*;

- instanța de judecată, adoptând soluția de achitare a inculpatului, s-a limitat la o motivare insuficientă și contrară probatoriului administrat pe cauză, or, procurorul a invocat probe concrete - declarațiile martorilor și rapoartele de expertize medico-legale. Anume asupra acestor circumstanțe relevante instanța de fond nu s-a pronunțat sau s-a pronunțat arbitrar, fără o argumentare cuvenită, respingând neîntemeiat aceste probe pertinente, concludente, utile și veridice, care, confirmă cu certitudine vinovăția inculpatului de comiterea infracțiunii, prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal.

**3.** Prin decizia din 22 noiembrie 2018 a Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat, a fost admis apelul declarat de procuror, casată parțial sentința primei instanțe în partea achitării lui Tonciu Ilie de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal, cu pronunțarea unei noi hotărâri în această parte, prin care Tonciu Ilie a fost achitat de sub învinuirea de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal, pe motiv că *fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii*. În rest, au fost menținute dispozițiile sentinței primei instanțe.

**3.1.** Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că totalitatea probelor administrate de acuzatorul de stat, care au fost cercetate de instanța de apel, în coroborarea lor duc la concluzia că acestea urmează a fi apreciate în calitate de ansamblu probatoriu ce confirmă comiterea unei infracțiuni, însă aceste probe nu demonstrează că infracțiunea prevăzută de art. 151 alin. (4) Cod penal a fost săvârșită de Tonciu Ilie.

Totodată, instanța de apel a menționat că verificând circumstanțele și evenimentele ce țin de învinuirea lui Tonciu Ilie de comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal, a considerat întemeiată concluzia primei instanțe în această parte.

În acest sens, instanța de apel a conchis că concluzia primei instanțe este corectă în ce privește încetarea procesului penal în privința lui Tonciu Ilie intentat în baza art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal, pe motiv că există o hotărâre a organului de urmărire penală de încetare a urmăririi penale în privința inculpatului, or ordonanțele de reluare a urmăririi penale în prezența speță nu sunt întemeiate pe circumstanțele prevăzute de art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, și astfel sunt lovite de nulitate absolută și nu produc careva consecințe juridice.

**4.** Decizia instanței de apel a fost contestată cu *recurs* de către procuror, care în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală (în redacția legii în vigoare până la 01.09.2023), a solicitat casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării

cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

În argumentarea recursului, recurentul a invocat motive similare cu cele din cererea de apel și că instanța de apel nu a examinat minuțios probele din dosar, nu a dat răspuns la toate motivele invocate în cererea de apel.

**5.** Prin decizia din 06 august 2019 a Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul declarat, casată total decizia instanței de apel și dispusă rejudecarea cauzei de către Curtea de Apel Chișinău.

**5.1.** Pentru a decide astfel, instanța de recurs ordinar a constatat cu referire la învinuirea lui Tonciu Ilie de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal, că instanța de apel pripit a acordat prioritate și autoritate a lucrului judecat ordonanțelor de încetare a urmăririi penale, fără să țină cont că acestea au fost anulate și reluată urmărirea penală, iar referitor la ordonanța de reluare a urmăririi penale din 12.09.2011 nu există vreo hotărâre de anulare sau constatare a nulității acesteia, opinia instanței de apel despre nulitatea acestei ordonanțe nu echivalează cu adoptarea unei hotărâri de constatare a nulității absolute a ordonanței respective sau de anulare a acesteia.

Totodată, instanța de recurs a apreciat ca întemeiate argumentele procurorului privind efectul pentru viitor a hotărârilor Curții Constituționale și că la momentul emiterii ordonanței de reluare a urmăririi penale art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală era în vigoare și era constituțional.

Cu referire la soluția de achitare a inculpatului Tonciu Ilie de sub învinuirea de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal, instanța de recurs ordinar a concluzionat că instanța de apel a motivat unilateral decizia, fără a se expune asupra motivelor invocate de procuror și fără a supune unei verificări minuțioase și obiective fiecare probă separat.

**6.** Prin decizia din 20 decembrie 2022 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de procuror, casată total sentința primei instanțe, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care:

- Tonciu Ilie a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1), 172 alin. (2) Cod penal, cu liberarea de răspundere penală în legătură cu intervenirea termenului de prescripție;

- Tonciu Ilie a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa de 10 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis.

A fost admisă parțial acțiunea civilă înaintată de XXXXX, fiind dispusă încasarea din contul lui Tonciu Ilie în beneficiul lui XXXXX suma de 150 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral, iar în partea pretențiilor cu privire la încasarea prejudiciului material a fost admisă în principiu acțiunea civilă, cu stabilirea cuantumului în ordinea procedurii civile.

De asemenea, a fost soluționată chestiunea cu privire la corpurile delictive.

**6.1.** Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că Tonciu Ilie la data de 19 mai 2012, aproximativ la ora 12:30, aflându-se la domiciliul lui Munteanu Nicolai, XXXXX, locuitor al XXXXX, în procesul unei certe, cu scopul cauzării vătămarilor intenționate grave, i-a aplicat ultimului multiple lovituri peste cap și alte regiuni ale corpului cu mâinile, picioarele, în urma leziunilor corporale primite la

data de 15 iunie 2012, Munteanu Nicolai a decedat. Conform raportului de expertiză medico-legală nr.138 din 15 iunie 2012, moartea lui Munteanu Nicolai a survenit în rezultatul hemoragiilor secundare în trunchiul cerebral, ca rezultat a traumei cranio-cerebrale închise, s-a depistat: trauma cranio-cerebrală închisă, cu hematom subdural pe stânga (50 ml), operat clinic (aproximativ 120 ml), hemoragii intracerebrale, hemoragii în trunchiul cerebral, excoriații pe față și fractura oaselor nazale (conform documentelor medicale), ce au fost produse în urma acțiunii traumatice cu obiect(e) contondent(e) dur(e), nu contravin cu timpul și circumstanțele indicate, au legătură cauzală directă cu cauza decesului, prezintă pericol pentru viață și în conformitate cu acest criteriu se califică în ansamblu ca vătămare corporală gravă.

Instanța de apel a încadrat acțiunile lui Tonciu Ilie în baza art. 151 alin. (4) Cod penal, vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, care este periculoasă pentru viață, vătămare care a provocat decesul victimei.

De asemenea, instanța de apel a constatat că Tonciu Ilie la data de 12 aprilie 2009, aproximativ la ora 10:00, urmărind scopul de a intra în raport sexual cu XXXXX, a urcat-o pe ultima în autoturismul său de model "Mercedes Benz 1400", număr de înmatriculare XXXXX, cu care s-a deplasat într-o pădurice de la marginea XXXXX, unde aplicându-i câteva lovituri lui XXXXX cu mâinile în regiunea capului i-a înfrânt rezistența opusă și a întreținut cu ea, contrar voinței ei, un raport sexual în formă naturală.

Instanța de apel a calificat acțiunile lui Tonciu Ilie în baza art. 171 alin. (1) Cod penal, violul, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică a persoanei.

La fel, instanța de apel a constatat că Tonciu Ilie la data de 12 aprilie 2009, aproximativ la ora 10:00, urmărind scopul de a-și satisface pofta sexuală în formă perversă cu XXXXX, aflându-se în autoturismul său de model "Mercedes Benz 100", cu n/î XXXXX, lângă o pădurice de la marginea XXXXX, aplicându-i câteva lovituri acesteia cu mâinile în regiunea capului, i-a înfrânt rezistența opusă și a întreținut cu ea, contrar voinței ei un raport sexual în formă perversă (orală).

Instanța de apel a încadrat acțiunile lui Tonciu Ilie în baza art. 172 alin. (1) Cod penal, satisfacerea poftei sexuale în formă perversă, săvârșită prin constrângere fizică și psihică a persoanei.

Instanța de apel a conchis că prima instanță la pronunțare sentinței a apreciat eronat probele, fără a ține seama de cerințele art. 101 Cod de procedură penală, și astfel greșit prima instanța a concluzionat în privința achitării lui Tonciu Ilie de sub învinuirea de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal, și în privința soluției de încetare a procesului penal în privința lui Tonciu Ilie privind săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal, pe motiv că există o hotărâre a organului de urmărire penală de încetare a urmăririi penale în privința inculpatului.

În acest sens, instanța de apel a menționat că în urma analizei probelor scrise, a declarațiilor martorilor și a succesorului părții vătămate, prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concluziilor și utilității lor, a conchis că acestea sunt dobândite cu respectarea normelor de procedură, fiind pertinente, concludente și utile, coroborează între ele și combat declarațiile inculpatului și indică indubitabil la vina acestuia în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal – vătămarea gravă a integrității corporale

sau a sănătății, care este periculoasă pentru viață, vătămare care a provocat decesul victimei.

Instanța de apel a notat că vinovăția inculpatului Tonciu Ilie în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal în speță a fost probată prin declarațiile succesului victimei, Munteanu Ana, a martorilor Saraianu Olga, Ursu Aliona, Saraianu Natalia, Pancu Alexandru, Tomea Eugenia, Jeca Nicolae, Tonciu Maria, raportul de expertiză medico-legal nr. 138 din data de 16.08.2012.

În acest context, instanța de apela conchis că prima instanță eronat a exclus din calitatea de probe rapoartele de expertiză nr. 165/d din 02 august 2012 și nr.138 din 16 august 2012, care demonstrează existența vătămarilor corporale grave la partea vătămată, arată mecanismul cauzării lor și indică că anume în urma acestor vătămări a survenit decesul acestuia.

La fel, s-a stabilit ca nefiind concludentă afirmația instanței despre neverificarea versiunii de maltratare a părții vătămate de către Pancu Alexandru, deoarece această versiune a fost verificată în instanța de judecată, la demersul părții apărării au fost audiați martori care au relatat că, la data de 16, 17 mai 2012 partea vătămată a fost maltrată de către Pancu Alexandru și după bătaie a plecat acasă.

Astfel, instanța de apel a concluzionat că este evident că decesul părții vătămate nu putea să survină în urma maltratării sale de către Pancu Alexandru, deoarece vătămarile grave, cauzatoare de moarte, au fost cauzate mai târziu, după cum indică expertizele medico-legal și este neînțeleasă concluzia instanței de achitare a inculpatului *din lipsa existenței faptei infracțiunii*, întrucât această concluzie nu este argumentată detaliat, nefiind clar ce a avut în vedere instanța la expunerea acestei concluzii, însă, probele prezentate în ședința de judecată combat cu vehemență această concluzie, deoarece *s-a stabilit cu certitudine că părții vătămate i-au fost cauzate vătămări corporale grave, în urma cărora el a decedat.*

Prin urmare, instanța de apel a conchis că în prezența acestor circumstanțe se atestă că adoptând soluția de achitare a inculpatului, prima instanță s-a limitat la o motivare insuficientă și contrară probatoriului administrat pe cauză.

Cu referire la învinuirea inculpatului Tonciu Ilie de comitere a infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal, instanța de apel a indicat că în urma analizei probelor scrise, a declarațiilor martorilor și a succesului părții vătămate, prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței și utilității lor, a conchis că acestea sunt dobândite cu respectarea normelor de procedură, fiind pertinente, concludente și utile, coroborează între ele și combat declarațiile inculpatului și indică indubitabil la vina acestuia în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (1) Cod penal – violul, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică a persoanei și în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 172 alin. (1) Cod penal – satisfacerea poftei sexuale în formă perversă, săvârșită prin constrângere fizică și psihică a persoanei.

În acest context, instanța de apel a considerat că vina inculpatului Tonciu Ilie fără careva dubii a fost demonstrată prin declarațiile părții vătămate XXXXX, a martorilor XXXXX, mai mult, aceste declarații coroborează și cu raportul de expertiză medico-legală a corpurilor delictive nr.220 din 28 aprilie 2009, raportul de expertiză medico-legală nr.2356 „d” din 04 septembrie 2009.

Totodată, instanța de apel a menționat că prima instanță pripit și nemotivat a dispus încetarea procesului penal pe aceste două episoade și a acordat prioritate și

autoritate a lucrului judecat ordonanțelor de încetare a urmăririi penale, fără să țină cont că acestea au fost anulate și reluată urmărirea penală, iar referitor la ordonanța de reluare a urmăririi penale din 12.09.2011 nu există vreo hotărâre de anulare sau constatare a nulității acesteia, opinia primei instanțe despre nulitatea acestei ordonanțe nu echivalează cu adoptarea unei hotărâri de constatare a nulității absolute a ordonanței respective sau de anulare a acesteia.

În același context, instanța de apel a apreciat ca prima instanță nu a luat în considerare că la momentul emiterii ordonanței de reluare a urmăririi penale art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală era în vigoare și era constituțional și că prima instanță urma să țină cont și de faptul că hotărârile Curții Constituționale nu au efect retroactiv.

Subsecvent, instanța de apel a conchis că în privința infracțiunilor săvârșite de inculpatul Tonciu Ilie prevăzute de art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal, inculpatul urmează a fi liberat de pedeapsa penală în legătură cu expirarea termenului de prescripție pentru tragerea la răspundere penală.

Totodată, cu referire individualizarea pedepsei pentru infracțiunea săvârșită din inculpatul Tonciu Ilie, prevăzută de art. 151 alin. (4) Cod penal, instanța de apel a indicat că a ținut cont de prevederile art. 6, 7, 61, 75-78 Cod penal, de gravitatea infracțiunii săvârșite care este una deosebit de gravă, lipsa circumstanțelor atenuante sau agravante, la evidența medicului narcolog și psihiatru nu se află, anterior a fost judecat antecedentele penale fiind stinse, a conchis ai stabili inculpatului Tonciu Ilie pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal, o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 10 ani, cu executare în penitenciar de tip închis.

În privința acțiunii civile, instanța de apel a constatat că este echitabil și întemeiat ca inculpatul să achite părții vătămate XXXXX prejudiciul moral în mărime de 150 000 lei, or, partea vătămată, prin faptele prejudiciabile comise de inculpat a fost supusă unor grave suferințe psihice, precum și suferințe fizice.

7. Decizia instanței de apel este contestată cu *recurs* de către avocatul Țurcan Natalia în numele inculpatului Tonciu Ilie, care indică temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, conform textului prevederilor în vigoare până la modificările introduse prin Legea nr. 246 din 31.07.2023 și solicită casarea deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie încetat procesul penal în privința lui Tonciu Ilie pe învinuirea în săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal, pe motiv că există o hotărâre a organului de urmărire penală de încetare a urmăririi penale în privința inculpatului, precum și Tonciu Ilie să fie achitat de sub învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal.

În argumentarea recursului, recurentul invocă că:

- nu au fost întrunite elementele infracțiunii;
- urmărirea penală în privința lui Tonciu Ilie învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal a fost încetată de 8 ori, apoi de fiecare dată, ilegal urmărirea penală a fost reluată. Acest fapt încalcă dreptul de a nu fi urmărit penal de 2 ori pentru aceeași faptă, drept garantat de art. 4 Protocolul nr. 7 CEDO. Nici una din ordonanțele de reluare a urmăririi penale nu au fost motivate, astfel fiind încălcat art. 6 CEDO – dreptul la un proces echitabil, iar



punerea repetată sub învinuire nejustificată în mod suficient duce la încălcarea dreptului la apărare;

- deși la momentul emiterii ordonanței din 12.09.2011 de reluare a urmăririi penale, norma procedurală prevăzută de art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, era în vigoare, nu poate fi constituțională o normă ce contravine drepturilor omului, reieșind din aprecierile statuate în pct. 25 din decizia nr. 81 din 18.11.2016 a Curții Constituționale;

- ordonanțele de reluare a urmăririi penale și punerii sub învinuire a lui Tonciu Ilie contravin prevederilor art. 6 pct. 44), 22 alin. (2), 287 alin. (4) Cod de procedură penală, art. 4 din Protocolul nr. 7 CEDO și art. 7 alin. (2) Cod penal, or reieșind din textul acestor ordonanțe, la caz nu au fost descoperite careva circumstanțe noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental care ar fi condiționat reluarea urmăririi penale;

- la materialele cauzei (f.d. 222, vol. III) este plângerea avocatului Ignat Dumitran din 23.08.2012, cu privire la anularea ordonanței din 22.06.2012, privind punerea sub învinuire a lui Tonciu Ilie în baza art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal – ca fiind ilegală, iar această plângere a fost admisă pe parcursul examinării cauzei penale în instanțele judiciare, această probă e în favoarea apărării lui Tonciu Ilie;

- pe învinuirea lui Tonciu Ilie în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal, concluziile rapoartelor de expertiză medico-legală nu sunt clare, deși raportul de expertiză confirmă existența vătămarilor corporale la Munteanu Nicolai, din audierea succesorului părții vătămate, Munteanu Ana și a martorilor Ursu Aliona, Saraianu Natalia, Saraianu Olga, Tonciu Maria, Tornea Eugenia, Pancu Alexandru, Jeca Nicolae, Niculescu Teodor, Arabahi Gheorghe, nu se demonstrează că lovitura a fost aplicată de către inculpat și a dus la decesul victimei;

- martorii audiați, inclusiv martorul Ursu Aliona (martor ocular) au confirmat că partea vătămată avea lovituri la cap mai vechi, iar victima a avut două lovituri la ceafă până la deces, or cu câteva zile înainte de conflictul cu Tonciu Ilie, victima s-a bătut cu Pancu Alexandru și încă cu o persoană și a primit lovituri puternice la cap. După conflictul cu inculpatul, Munteanu Nicolai și-a revenit, vorbea, a spus că se simte normal și a refuzat chemarea ambulanței, însă după ce a fost dus acasă, fiind singur a căzut, deci a mai primit o lovitură puternică, după care deja nu mai vorbea și a fost dus la spital. Nu e clar cum s-a stabilit care din aceste lovituri s-a dovedit a fi fatală. Aceste circumstanțe pun la îndoială legătura de cauzalitate între decesul părții vătămate și Tonciu Ilie;

- nu s-a investigat și stabilit dacă externarea prematură și tratamentul necorespunzător la domiciliu a avut efect negativ asupra stării de sănătate a lui Munteanu Nicolai, ce a pus în pericol viața acestuia și dacă a avut legătură cauzală cu decesul lui.

**8.** La recursul declarat, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1<sup>1</sup>) Cod de procedură penală, a depus *referință* procurorul, prin care a manifestat dezacordul cu recursul declarat, a solicitat deciderea inadmisibilității recursului ca fiind vădit neîntemeiat, menținerea deciziei instanței de apel motivând prin faptul că instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurent.

9. Judecând recursul în baza actelor din dosar, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că acesta este admisibil și urmează a fi admis din următoarele considerente.

Titularul recursului s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală (redacția legii cu modificările operate prin art. IV din Legea nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023), în conformitate cu care, termenul de declarare a recursului este de două luni de la data comunicării deciziei integrale și recursurile au fost depuse în termenul prevăzut de lege.

Conform prevederilor art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023, pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție), recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate *în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului*.

Completul de judecată reține că recurentul, drept temei pentru declararea recursului a indicat prevederile art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală (în redacția legii în vigoare până la modificările operate prin Legea nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023) – *nu au fost întrunite elementele infracțiunii*.

Potrivit prevederilor art. 433 alin. (1) Cod de procedură penală, (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), dacă este considerat admisibil, un complet din 3 judecători examinează recursul în fond.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), judecând recursul instanța de recurs este în drept să admită recursul, să caseze, parțial sau integral, hotărârea atacată și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temeiul de casare nominalizat, completul de judecată constată că hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, deoarece la o nouă rundă a procedurilor de judecare a cauzei în ordine de apel, nu au fost respectate pe deplin prevederile Codului de procedură penală cu privire la rejudecarea cauzei.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, în vigoare la data judecării cauzei în instanța de apel, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corecte au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a

fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În același context, completul de judecată menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

**9.1.** Cu referire la recunoașterea vinovăției lui Tonciu Ilie în comiterea infracțiunilor prevăzute de art.art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal.

În sensul prevederilor din art. 414 alin. (1), 417 alin. (1) pct. 8), 419 Cod de procedură penală și a jurisprudenței naționale, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În același context, completul de judecată menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea superficială sau motivarea în termeni vagi-evazivi, reprezintă motiv de casare.

Completul de judecată reține că, deși recurentul drept temei pentru declararea recursului a indicat prevederile art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală (în redacția legii în vigoare până la modificările operate prin Legea nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), considerând că în acțiunile inculpatului nu au fost întrunite elementele infracțiunii, *în fapt* recurentul argumentează despre eroarea admisă de către instanța de apel, în ce privește desființarea sentinței primei instanțe referitor la încetarea procesului penal în privința lui Tonciu Ilie privind comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin.(1), art.172 alin.(1) Cod penal, pe motiva că există o hotărâre a organului de urmărire penală de încetarea urmăririi penale în privința inculpatului.

Astfel, argumentele de fapt ale recurentului se încadrează în temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin.(1) pct.11) Cod de procedură penală, recursul se admite dacă există o cauză de înlăturare a răspunderii penale.

Completul de judecată reține că instanța de apel, la admiterea apelului declarat de partea acuzării, greșit a interpretat prevederile legale și a dispus recunoașterea vinovăției inculpatului Tonciu Ilie în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal, din următoarele motive.

Completul de judecată nu poate menține concluziile instanței de apel precum că: „prima instanță pripit și nemotivat a dispus încetarea procesului penal pe aceste două episoade și a acordat prioritate și autoritate a lucrului judecat ordonanțelor de încetare a urmăririi penale, fără să țină cont că acestea au fost anulate și reluată urmărirea penală, iar referitor la ordonanța de reluare a urmăririi penale din 12.09.2011 nu există vreo hotărâre de anulare sau constatare a nulității acesteia, opinia primei instanțe despre nulitatea acestei ordonanțe nu echivalează cu adoptarea

unei hotărâri de constatare a nulității absolute a ordonanței respective sau de anulare a acesteia”.

În același context, instanța de apel a apreciat ca prima instanță nu a luat în considerare că la momentul emiterii ordonanței de reluare a urmăririi penale art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală era în vigoare și era constituțional și că prima instanță urma să țină cont și de faptul că hotărârile Curții Constituționale nu au efect retroactiv.”

În acest sens completul de judecată al Curții Supreme de Justiție susține că, soluția de încetare a procesului penal pe învinuirea pe art. 171 alin. (1), 172 alin.(1) Cod penal, dispusă de prima instanță, pe motiv că există o hotărâre a organului de urmărire penală de încetare a urmăririi penale în privința inculpatului, or, ordonanța de reluare a urmăririi penale din 12.09.2011 (f.d. 91, vol. II), inclusiv și cele precedente, sunt întemeiate pe prevederile art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, ca motiv de reluare, fiind indicat faptul că nu a existat în fapt cauza care a determinat luarea acestei măsuri – de încetare a urmăririi penale.

Astfel, completul de judecată menționează că deși această prevedere a fost declarată neconstituțională prin Hotărârea nr. 12 din 14 mai 2015 a Curții Constituționale și potrivit art. 140 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, Hotărârile Curții Constituționale au efect doar pentru viitor, acest fapt este irelevant speței din moment ce din 24 iulie 1997 Republica Moldova este parte la Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor și Libertățile fundamentale ale Omului, și respectiv, la momentul desfășurării urmăririi penale, și atunci când au fost adoptate de către procurori ordonanțele de reluare a urmăririi penale în perioada anilor 2010 - 2011, prevederile Convenției, cât și jurisprudența constantă CtEDO cu referire la dreptul garantat și apărut de art.4 Protocolul 7, erau aplicabile în speță.

În acest sens, completul de judecată reține că, potrivit prevederilor art.2 alin.(1) – (3) Cod de procedură penală, procesul penal se reglementează de prevederile Constituției Republicii Moldova, de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și de prezentul cod. Principiile generale și normele dreptului internațional și ale tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte constituie elemente integrante ale dreptului procesual penal și nemijlocit dau naștere drepturilor și libertăților omului în procesul penal. Constituția Republicii Moldova are supremație asupra legislației procesuale penale naționale. Nici o lege care reglementează desfășurarea procesului penal nu are putere juridică dacă este în contradicție cu Constituția.

Totodată, potrivit prevederilor art.8 alin.(1) – (2) din Constituție, Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional. Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Respectiv, chiar dacă era în vigoare art. 287 Cod de procedură penală, și la reluarea urmăririi penale procurorii se conduceau anume de acest articol, în redacția legii care la acel moment nu impunea pentru reluarea urmăririi penale necesitatea existenței obligatorie a circumstanțelor referitor la ”fapte noi sau recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natura să afecteze hotărârea pronunțată”, rezultă că, prevederile din art. 287 alin.(4) Cod de procedură

penală, aplicate la acel moment de către procuror, se aflau în contradicție cu prevederile Convenției Europene ratificată de către Republica Moldova, iar potrivit art.7 alin.(2) Cod de procedura penală, (redacția legii în vigoare la data adoptării de către procuror a ordonanței de reluare a urmăririi penale în anul 2011), ”Dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și prevederile prezentului cod, prioritate au reglementările internaționale”.

Prin urmare, organele de drept și instanțele de judecată erau obligate să aplice direct prevederile Convenției Europene sau art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, care și la acel moment prevedea că reluarea urmăririi penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente au afectat hotărârea respectivă, conform garanțiilor stipulate la art. 4 Protocolul 7 CEDO, prevedere de la care potrivit paragrafului 3 din art. 4 Protocolul 7 CEDO, nu este îngăduită nicio derogare. Astfel, decade argumentul privind neretroactivitatea hotărârilor Curții Constituționale, iar soluția primei instanțe pe acest capăt de acuzare este întemeiată și corectă.

Totodată, în aspectul problematicii neretroactivității hotărârilor Curții Constituționale, completul de judecată reține și constatările Curții Constituționale din decizia nr.81 din 18.11.2016 adoptată la sesizarea nr. 128g/2016, privind excepția de neconstituționalitate a art. 26 alin.(7) din Legea cu privire la Curtea Constituțională (efectele hotărârilor Curții Constituționale), unde la pct.20 - 22 a deciziei menționate Curtea Constituțională a reținut ”că legislația procesual-penală și procesual-civilă atribuie hotărârilor Curții Constituționale caracter retroactiv, prin posibilitatea revizuirii hotărârilor judecătorești irevocabile în cazul în care norma aplicată litigiului a fost declarată neconstituțională”.

În hotărârea nr. 16 din 25 iunie 2013, Curtea a statuat că neretroactivitatea hotărârilor instanței de jurisdicție constituțională nu poate prevala în situația în care la baza hotărârilor judecătorești sunt puse prevederile legale care contravin drepturilor și libertăților fundamentale și prin efect sunt declarate neconstituționale.

În hotărârea menționată supra, Curtea a reținut că principiul stabilității raporturilor juridice nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale. Posibilitatea revizuirii unei hotărâri judecătorești pronunțate cu încălcarea Constituției constituie singură modalitate de contracarare a efectelor unei legi care contravine principiilor constituționale, ce garantează drepturile și libertățile fundamentale.”

Astfel, în speța, deși nu este cauza de revizuire a hotărârii judecătorești pronunțate în prezenta cauza penală, ci este o etapă a procesului penal cu privire la examinarea recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, completul de judecată a Curții Supreme de Justiție reține constatările Curții Constituționale menționate supra și care la caz pot fi aplicate în vederea neadmiterii creării unei situații de necesitate revizuirii pe viitor a unei hotărâri judecătorești la baza căreia s-au pus prevederile unei norme de drept procesual penal declarate neconstituțională, devreme ce la etapa de recurs se cunoaște (cât și s-a cunoscut la etapa de examinare a cauzei în ordine de apel) despre neconstituționalitatea normei procesuale respective, cât și faptul ca aceasta contravine prevederilor art. 4 Protocolul 7 CEDO, ratificată de Republica Moldova și aplicabilă din anul 1997.

Prin urmare completul de judecată constată că instanța de apel greșit a admis apelul declarat de partea acuzării în partea recunoașterii vinovăției inculpatului Tonciu Ilie de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal, încălcând principiul *non bis in idem* motive din care, instanța de recurs remarcă că decizia instanței de apel nu poate fi menținută.

În continuare, completul de judecată menționează că prima instanță prin sentința a încetat procesul penal în privința lui Tonciu Ilie privind săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal, *pe motiv că există o hotărâre a organului de urmărire penală de încetare a urmăririi penale în privința inculpatului.*

Completul de judecată constată că, prima instanță în partea motivată a sentinței pronunțate a reținut ca fiind nulă ordonanța din 12.09.2011 procurorului r-lui Cahul, Tomița Mihail (vol. II, f.d. 91-92), prin care a fost dispusă anularea ordonanței din 05.08.2011 de încetare a urmăririi penale și reluată urmărirea penală.

Cu toate acestea, deși prima instanță la pronunțarea soluției de încetare a procesului penal în această parte în privința inculpatului a aplicat efectele nulității actului de procedură adoptat la 12.09.2011, *prima instanță a omis să constate în partea dispozitivă a sentinței pronunțate despre nulitatea acestei ordonanțe.*

Astfel, la caz, se atestă prezența temeiului de recurs stipulat la art. 427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedura penală (redacția legii în vigoare până la modificările operate prin Legea nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare 01 septembrie 2023), potrivit căruia recursul se admite dacă motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar.

Sub acest aspect, completul de judecată menționează că, pronunțarea de către prima instanță a soluției de încetare a procesului penal în privința inculpatului în partea învinuirii comiterii infracțiunilor prevăzute de art. 171 (1), 172 alin. (1) Cod penal, din motiv că există o hotărâre a organului de urmărire penală de încetare a urmăririi penale în privința inculpatului, devreme ce nu s-a constatat nulitatea ordonanței procurorului de reluarea urmăririi penale, produce situația neclară privitor la temeiul încetării procesului penal.

Din aceste considerente, completul de judecată conchide că nu poate menține sentința în această parte, deși soluția privind încetarea procesului penal în privința lui Tonciu Ilie privind săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal, pe motiv că există o hotărâre a organului de urmărire penală de încetare a urmăririi penale în privința inculpatului, este una legală și conformă prevederilor atât a Codului de procedură penală cât și a CEDO sub aspectul respectării principiului *non bis in idem*.

În acest sens, completul de judecată reține că, soluția de încetare a procesului penal pe acest capăt de acuzare, derivă din activitatea anterioară a organului procuraturii la etapa de urmărire penală și de actele de procedură adoptate în prezenta cauza penală cu privire la scoaterea inculpatului vizat de sub urmărire penală, iar apoi reluarea urmăririi penale în lipsa unor fapte noi recent descoperite sau constatării unui viciu fundamental care a afectat soluția cu privire la scoaterea inculpatului de sub urmărire penală.

Împrejurările expuse atestă în mod lucid că prima instanță și de apel nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluțiile.

În acest context, dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către prima instanță și de către instanța de apel, constituie erori de drept prevăzute în art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului declarat, casării totale a deciziei contestate cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, ori la caz, erorile admise de către instanța de apel nu pot fi corectate în procedura de judecare a recursului, deoarece înlăturarea lor prevede procedura de rejudecare a cauzei potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

La rejudecarea cauzei instanța urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie și a temeiurilor casării deciziei atacate, să înlătore omisiunile admise cu referire la cerințele apelanților și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

**9.2.** Cu referire la recunoașterea vinovăției lui Tonciu Ilie în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), judecând recursul instanța de recurs este în drept să admită recursul, să caseze, parțial sau integral, hotărârea atacată și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temeiul de casare nominalizat, completul de judecată constată că hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, deoarece la o nouă rundă a procedurilor de judecare a cauzei în ordine de apel, nu au fost respectate pe deplin prevederile Codului de procedură penală cu privire la rejudecarea cauzei.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, în vigoare la data judecării cauzei în instanța de apel, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În același context, completul de judecată menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite

instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

Totodată, completul de judecată ține să menționeze că potrivit art. 436 alin. (2) Cod de procedură penală, pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului.

Completul de judecată constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost respectate pe deplin la rejudecarea cauzei în apel, iar erorile admise nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, întrucât decizia contestată nu conține motive clare pe care se întemeiază soluția pronunțată.

Având în vedere prevederile legale citate, instanța de recurs remarcă, că în decizia din 06 august 2019 a Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, prin care a fost dispusă rejudecarea cauzei, au fost evidențiate erorile care urmau a fi înlăturate de către instanța de apel la o nouă rejudecare, însă aspectele evidențiate au fost lăsate fără soluționare sau examinate superficial.

Instanța de recurs prin decizia din 06 august 2019 a casat total decizia instanței de apel, examinând recursul declarat de către procuror și a dispus rejudecarea cauzei, motivând prin faptul că: „În partea descriptivă a deciziei sale, instanța de apel a indicat declarațiile succesului părții vătămate Munteanu Anna, a martorilor Ursu Aliona, Saraianu Natalia, Saraianu Olga, Tonciu Maria, Eugenia Ion, Pancu Alexandru, Jeca Nicolae, Vatavu Tatiana, a inculpatului Tonciu Ilie, precum și probele materiale invocate de către procuror și de către avocatul inculpatului, fără însă, a supune unei verificări minuțioase și obiective fiecare probă separat - sub toate aspectele, prin prisma pertinentei, concludenței și veridicității, iar toate în ansamblu, din punct de vedere al coroborării lor.

Or, conform prevederilor art.art.100 alin.(4), 101 alin.(1)-(4) Cod de procedură penală, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă.

Verificarea constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor. Verificarea probelor poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal. Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute.

Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de Codul de procedură penală, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor.

Într-o hotărâre este necesar nu numai de a enumera statistic probele, dar și de a expune esența acestora și legătura lor cu conținutul altor probe care în ansamblu confirmă sau infirmă o circumstanță pe cauză, de a argumenta de ce unele probe sunt admise, iar altele respinse.

Astfel, concluziile instanței de apel formulate în decizie, poartă un caracter generic asupra operațiunii de cercetare și verificare a probelor, însă, așa cum examinarea probelor constituie elementul-cheie la pronunțarea unei hotărâri corecte și legale, lăsarea fără apreciere și aprecierea abstractă a acestora duce la pronunțarea



unei hotărâri incomplete, neîntemeiate și cu o doză sporită de incertitudine asupra calității efectuării actului de justiție.”

La rândul său, instanța de apel aflându-se la a doua rundă a procedurilor, a indicat la fel declarațiile succesoriului părții vătămate Munteanu Anna, și a martorilor Ursu Aliona, Saraianu Natalia, Saraianu Olga, Tonciu Maria, Eugenia Ion, Pancu Alexandru, Jeca Nicolae, Vatavu Tatiana, a inculpatului Tonciu Ilie, precum și probele materiale invocate de către procuror și de către avocatul inculpatului, fără însă, a supune unei verificări minuțioase și obiective fiecare probă separat - sub toate aspectele, prin prisma pertinentei, concludenței și veridicității, iar toate în ansamblu, din punct de vedere al coroborării lor.

Astfel, la pct.36 și 37 a deciziei atacate instanța de apel a descris declarațiile succesoriului părții vătămate Munteanu Ana, iar la pct.38 a deciziei a indicat că prin acestea declarații se combat declarațiile inculpatului și se confirmă vina acestuia de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin.(4) Cod penal, însă fără a indica expres prin ce anume și prin care declarații ale acesteia se confirmă vina inculpatului.

Similar decizia supusă recursului conține descrierea declarațiilor martorilor O.Saraianu (pct.39), Saraianu N. (pct.43,44), Pancu A.(pct.45), Nicubseanu Teodora, Tomea Eugen, Arabadji Gh., Jeca N., martorului Tonciu Maria, care este soția inculpatului (pct. 43,44 – 49, 50) din conținutul cărora însă nu rezultă circumstanțe relevante pentru acțiunile prejudiciabile incriminate lui I.Tonciu, însă la pct.51 din decizie, instanța de apel a indicat că prin acestea declarații se combat declarațiile inculpatului și se confirmă vina acestuia de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin.(4) Cod penal, însă fără a fi indicate expres prin ce anume și prin care declarații ale acestora se confirmă vina inculpatului.

La fel, la pct.52 – 56 din decizia recurată, se conține descrierea declarațiilor martorilor Bratu Galina, Munteanu Nicolae, Bratu Vlad, Vatavu Tatiana, iar la pct.58 din decizie instanța de apel din nou a indicat că prin acestea declarații se combat declarațiile inculpatului și se confirmă vina acestuia de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin.(4) Cod penal, însă nu a indicat anume prin care parte a declarațiilor acestora se confirmă vina inculpatului.

Similar a procedat instanța de apel și cu declarațiile martorilor Ursu Aliona (pct.40, 41 a deciziei) și Stănilă Elena (pct.57), însă fără a efectua coroborarea acestora cu alte mijloace de probă, în vederea stabilirii unui ansamblu de probe în confirmarea vinovăției inculpatului de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin.(4) Cod penal.

Astfel, procedând la condamnarea inculpatului, în temeiul probelor în baza cărora prima instanța a achitat pe inculpat, instanța de apel nu a indicat în baza căror date din declarațiile martorilor și succesoriului părții vătămate a reținut confirmarea vinovăției inculpatului de comiterea infracțiunii imputate, iar prin urmare rezultă că decizia instanței de apel nu conține temeiuri în baza cărora a fost adoptată soluție de condamnare a inculpatului.

Completul de judecată ține să menționeze că, motivarea hotărârii judecătorești trebuie realizată într-o manieră clară și coerentă, întrucât, pe de o parte, este indispensabil necesară pentru controlul exercitat de jurisdicția ierarhic superioară, iar pe de altă parte, constituie, pentru părțile litigante, o garanție împotriva arbitrariului, furnizându-le dovada că cererile și mijloacele lor de apărare au fost riguros analizate.

Motivarea hotărârii reprezintă un element de transparență a justiției inerent oricărui act jurisdicțional, iar hotărârea judecătorească este rezultatul unui proces logic de analiză științifică a pretențiilor deduse judecății, dispozițiilor legale incidente și probelor administrate în cauză în scopul aflării adevărului, urmare a unui raționament logic-juridic care se reflectă în motivarea acesteia.

Conform jurisprudenței CtEDO, expuse în cazurile aplicării art.6 al Convenției, o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal, oferă posibilitatea ca această hotărâre să poată fi verificată în cadrul căilor de atac și posibilitatea persoanelor interesate de a pregăti o cerere de apel sau recurs (Suominen c. Finlandei (2003) § 37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) § 85)

În afară de aceasta, motivarea hotărârilor este un instrument important în asigurarea transparenței justiției și existența unui control social asupra acesteia (Hirvisaari c. Finlandei, (2001) § 30).

Condamnarea unei persoane se poate realiza doar atunci când acuzația a fost dovedită dincolo de orice îndoială rezonabilă, întrucât principiul liberei aprecieri a probelor nu este unul absolut.

De asemenea, CtEDO în hotărârea sa din cauza *Capacchione împotriva Republicii Moldova* din 30 noiembrie 2021, cererea nr. 22616/10, pct. 19, a reamintit că articolul 6 § 1 din Convenție implică, din partea „instanței”, obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, a argumentelor și a probelor prezentate de către părți (a se vedea, printre multe altele, *Perez v. Franța* [MC], nr. 47287 / 99, § 80, CEDO 2004-I, și *Loupas v. Grecia*, nr. 21268/16, § 37, 20 iunie 2019). De asemenea, ea reiterează jurisprudența sa bine-stabilită, potrivit căreia acest articol obligă, inter alia, instanțele să motiveze deciziile lor. Fără a necesita un răspuns detaliat la fiecare argument invocat de către reclamant, această obligație presupune, totuși, că o parte la procesul judiciar poate aștepta un răspuns specific și explicit la acele argumente care sunt decisive pentru rezultatul procedurii în cauză (a se vedea, printre multe altele, *Paixão Moreira Sá Fernandes v. Portugalia*, nr. 78108/14, § 71, 25 februarie 2020).

În consecință, completul de judecată atestă că instanța de apel a emis o decizie cu o motivare superficială, ignorând prevederile 436 alin. (2) Cod de procedură penală, fără a clarifica aspecte esențiale descrise supra, prin ce a fost afectată decizia adoptată, or, decizia instanței de apel nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția – temei pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, astfel recursul declarat urmează a fi admis, iar decizia instanței de apel casată total, cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte de către aceeași instanța de apel în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel are obligația să înlăture erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să dea o apreciere obiectivă probelor administrate în cauză și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală, precum și să cerceteze minuțios aspectele învinuirii înaintate, argumentând clar concluziile sale în decizia adoptată, ținând cont de motivele expuse în pct.6 al prezentei decizii.

**10.** Prin urmare, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că recursul declarat urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel cu menținerea sentinței primei instanțe în partea în care a dispus încetarea procesului penal în privința lui Tonciu Ilie pe învinuirea în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal, pe motiv că există o hotărâre a organului de urmărire penală de încetare a urmăririi penale, și cu dispunerea rejudecării cauzei în partea recunoașterii vinovăției inculpatului Tonciu Ilie de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal, în cauza penală privindu-l pe ultimul, în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Astfel, la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra motivelor esențiale indicate în cererile de apel declarate și chestiunile esențiale supuse atenției sale, și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursurile ordinare declarate, nominalizate în prezenta decizie, să țină cont de toate circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, și în dependență de circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală și jurisprudența CtEDO.

**11.** Conducându-se de prevederile art. 433 alin. (1), 435 alin. (2) lit. c) Cod de procedură penală (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, -

### **DECIDE :**

Admite recursul declarat de către avocatul Țurcan Natalia în numele inculpatului Tonciu Ilie, casează integral decizia din 20 decembrie 2022 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, în cauza penală privindu-l pe **Tonciu Ilie XXXXX**, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Președinte

Talpă Boris

Judecători

Daguța Sergiu

Eremciuc Ghenadie